

AMIT A TERMÉSZET MÁR ELENGEDETT

NEM FULLADHATUNK BELE! A HULLADÉKHEGYEKBŐL
HASZNOS ANYAGOK IS
LEHETNEK!

Készítette: Szegediné Gonda Zsófia
Zágon Bertalanné

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 5. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Érdeklődés felkeltése, felkészülés a sétára					
A)	Csoportalakítás 4 szép A/4-es méretű természeti kép szétvágva annyi felé, ahány csoporttag lesz a csoportban, összekeverjük, és a gyerekek összeillesztik gyorsan a képeket. Az egy képet alkotók egy csoportban lesznek. Vagy: azonos évszakban született tanulók, vagy csak egyszerűen, akik együtt szeretnének dolgozni. 5 perc	Figyelem, egymásra figyelés	Kooperatív tanulás – csoportalakítás		Annyi szétvágott kép, ahány csoportot alakítunk
B)	„A kiskakas szomorú története” c. modern mese elolvasása, illetve felolvasása. Írhatta-e a diák író ezt a szöveget a mi környezetünkéről? 10 perc	Szövegértés, kíváncsiság, kritikai gondolkodás, jövőkép megfogalmazása	Kooperatív tanulás – feladatmegosztás, ötletroham, összegezés – csoportszóforgó	D1 (Mese)	P1 (Mese)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C)	<p>Csoportmunkával felfedező túrára megyünk. A tanulók megfigyelik, hogy a meglátogatott helyszínen valaha milyen természetes életközösség létezett?</p> <p>Megbeszéljük a feladatot, a felhasználható időt, a viselkedés szabályait, kiosztjuk az eszközöket.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	Célkitűzés, tervezés	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		<p>Csomagolópapír, iránytű, nagyító, távcső, mérőszalag, növény- és állathatározó, csomagolópapír, filcek, zsírkréta, műanyag zacskó, gumikesztyű, csoportonként esetleg digitális fényképezőgép</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. b) A felfedező séta					
A)	<p>Mind a 4 csoport azonos feladatot kap: <i>öröm- és bánattérképet</i> készítenek.</p> <p>A meglátogatott helyszín nagyon egyszerű, vázlatos térképét rajzolják a csomagolópapírra.</p> <p>Felkutatnak a területen helyszíneket, melyek a környezetbe illenek és örömet okoznak, illetve idegen, oda nem illő, bánatot okozókat.</p> <p>Jelölik az öröm- és bánathelyeket a térképen! Gondolkoznak arról, hogy kerülhetett oda az oda nem illő tárgy? (szituációs játékkal bemutatható)</p> <p><u>Mi lesz a sorsa, mire lehetne még használni?</u></p> <p>A természet károsítása nélkül gyűjthetnek a gyerekek terméseket, tobozokat, madártollakat, apró köveket...</p> <p>Ugyanakkor a realitás keretei között a hulladékot is behozhatják (műanyag zacskó, gumikesztyű segítségével).</p> <p>Amit látnak, megvizsgálják nagyítóval, mérnek, élőlényeket határoznak meg.</p> <p>Megfogalmazzák a csoportok megoldási javaslatokat, lehetőleg olyat is, amelyben ők is tevékeny szerepet játszhatnak.</p> <p>A csoportok az arra haladók területről alkotott véleményét (érzések, vágyak) is kikérhetik.</p> <p style="text-align: right;">40 perc</p>	<p>Együttműködés, feladatmegosztás, mérlegelés, megfigyelés, információgyűjtés, ismeretszerzés, jegyzetelés módszere</p>	<p>Kooperatív tanulás – feladatmegosztás</p>		<p>Fél csomagolópapír, iránytű, nagyító, távcső, mérőszalag, növény- és állathatározó, csomagolópapír, filcek, zsírkréta, műanyag zacskó, gumikesztyű, csoportonként esetleg digitális fényképezőgép</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	A fenti feladatok mellé: ha van a meglátogatott területen egy idős fa, annak tövében megbeszéljük a gyerekek, hogy mit „láthatott” a fa élete során, és vajon milyen élet vár rá, illetve milyen jövőt szeretnének a fa számára. 40 perc	Együttműködés, feladatmegosztás, mérlegelés, megfigyelés, információgyűjtés, ismeretszerzés, jegyzetelés módszere	Kooperatív tanulás – feladatmegosztás		
C)	Az „A” variáció feladatai mellett az 1. csoport szín-, a 2. csoport szag-, a 3. csoport hang-, a 4. csoport tapintástérképet készít. 40 perc	Együttműködés, feladatmegosztás, mérlegelés, megfigyelés, információgyűjtés, ismeretszerzés, jegyzetelés módszere	Kooperatív tanulás – feladatmegosztás		
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Felkészülés a csoportbeszámolókra					
A)	A csoportok tisztázzák, véglegesítik a térképüket, felkészülnek a beszámolóra. Ha gyűjtöttek anyagot, megnézik mikroszkópban, szakkönyvekben ellenőriznek bizonytalan dolgokat. Érdeklődnek más csoportok eredményéről is. Megbeszéljük a csoportban, hogyan osztják be egymás között a beszámolót. 8-10 perc	Együttműködés, rendszerzés	Kooperatív tanulás – megbeszélés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. b) Csoportbeszámolók					
A)	A csoportok beszámolnak, majd értékelik egymás beszámolóját: érdekesség, informativitás, kreativitás, megoldások 15 perc	Együttműködés, kommunikáció	Kooperatív tanulás – többen a táblánál		
II. c) Körforgás a természetben: A szemét, a hulladék. A fogyasztói társadalom					
A)	Feladat: 1. Mi lesz a sorsuk? Folytasd! (Általában a helyi környezetre gondoljanak!) Az alma leesik a fáról. Eltörik a lakásban a higanyos lázmérő. Felaprózódott kőzetdarab a hegyekben Tejesdoboz Üres joghurtos pohár A májusban elvirágzott tulipán 2. Két halmazba csoportosítják a fentieket: – természetes folyamatok – mesterséges folyamatok (emberi befolyás) Megbeszélik, hogy milyen következménye van a kétféle körforgásnak a természetre. 15 perc	Rendszerezés	1. Kooperatív tanulás – ötletroham 2. Kooperatív tanulás – szóforgó – megbeszélés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	Miért „fulladunk” bele a sok szemétkbe? (Általában a helyi környezetre gondoljanak!) A régi falusi életet mutató képek alapján a régi és mai helyzetet összevetik. 15 perc	Kritikai gondolkodás, ok-okozati összefüggések, rendszerszemlélet	Kooperatív tanulás – megbeszélés, összegezés, csoportforgóval	D2 (Munkafüzet – képek)	
II. d) Értékelés					
A)	A csoportok önmagukat értékelik. Szempontok: Együttműködés Kommunikáció 5 perc	Kritikai gondolkodás, önismeret, reflexió	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		
II. e) A következő foglalkozás előkészítése					
A)	A következő foglalkozás célja a hulladékfajták, csomagolóanyagok problémájának kezelése, megoldások végiggondolása, jó gyakorlatokkal való ismerkedés Feladat: Gyűjtsenek különböző csomagolóanyagokat, becsomagolt vagy csomagolatlan tárgyakat, melyeket a vásárlási játékban fogunk felhasználni. Tájékozódjanak a www.sulinet.hu honlapon (Zöldzóna rovatban) a hulladékokról	Anyag- és információ-gyűjtés	Kooperatív tanulás – feladat elosztása vagy önálló munka		
ITT JAVASOLT MEGSZAKÍTANI A FOGLALKOZÁST, NÉHÁNY NAP, MAX. 1 HÉT MÚLVA FOLYTATHATÓ.					

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. f) Ráhangolódás					
A)	A tanulók megfejtik a szórejtvényt. 2 perc	Kreatív gondolkodás	Frontális osztálymunka – önálló munka	D3 (Munkafüzet – szórejtvény)	
II. g) Információgyűjtés a hulladék fajtáiról, azok forrásairól, szelektív gyűjtésükről, az újrahasznosításról, az égetésről					
A)	Beszámoló az internetes tanulói gyűjtőmunkáról. 8 perc	Információkezelés	Frontális osztálymunka – megbeszélés		Számítógép, Internet
B)	Beszélgetnek az előzetes ismereteik és a gyűjtött anyag alapján, <i>Ki mit tud?</i> a hulladékról. (Általában a helyi környezetre gondoljanak!) 8 perc	Rendszerszemlélet, meglévő ismeretek mozgósítása	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		
C)	Szokatlan tárgyhasználat játék: A pedagógus mutat egy tárgyat, a csoportok ötletelve leírják, milyen más dologra tudnák azt hasznosítani. 2-3 tárgy: pl. letört tévéantenna, vécépapír-guriga, gumiabroncs, kartondoboz, reklámújságok, tavalyi tankönyv, forgalomból kivont repülőgép, tejszeles pohár, csokipapír, összement póló, pillepalack... 8 perc	Kreativitás	Kooperatív tanulás – ötletroham – összegezés csoportszóforgó		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a) A csomagolóanyag sorsa					
A)	Egy fél csomagolópapírra ötletrohammal összegyűjtik a csomagolóanyag fajtáit és nyilak segítségével a lehetséges utakat. (Általában a helyi környezetre gondoljanak!) 10 perc	Rendszerezés, kreativitás, jövőkép	Kooperatív tanulás – feladatmegosztás		Csomagolópapír, zsírkréta
III. b) Vásárolj okosan!					
A)	Minden csoport külön megy vásárolni. A játék során vásárlási tanácsokat fogalmaznak meg a gyerekek. 15 perc	Mérlegelés, együttműködés, általánosítás	Kooperatív tanulás – feladatmegosztás		P2 (Játékos feladat a vásárlásról)
III. c) Értékelés					
	Beszélgetnek a tanulók arról, hogy – melyik feladat tetszett a legjobban és miért? – hogyan érezték magukat a csoportmunka során? – azt tanultam a hulladékról... – szeretném még megismerni, hogy... A pedagógus értékeli az együttműködést, előzetes gyűjtést, tervek minőségét. 10 perc	Értékítélet, képesség az öröme, a játékra, mérlegelés	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		

Mellékletek

P1

A kiskakas szomorú története

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kiskakas. Egy reggel a kiskakas a szokottnál korábban ébredt. Mivel volt még egy kis ideje a reggeli kukorékolásig, gondolta, kiugrik még egy kicsit a városszéli illegális szemétkerakó helyre kapirgálni.

A szemétkerakó rögtön az út mentén terült el. „Biztosan azért van ott, hogy minél több kiskakas észrevegye... Kész szerencse, hogy a hatóságok még nem jártak erre” – gondolta magában.

Neki is kezdett a kapirgálásnak. A szemétkerakó tetején zöldségmaradékok és fűfélék bűzlöttek. „Ó, bárcsak az otthoniaknak lenne komposztkerakója, mint Kukoriéknak is... Akkor nem kellene ilyen messzire járnom egy kis gilisztáért.” Ahogy tovább kapirgált, egyszerre csak valami megszúrta a lábát. „Ujjujjjujjj!” – kukorékolta a kiskakas. „Ki hordta ide ezt a sok üvegtörmelékét? Biztosan nem a Kukoriék háziasszonya” morfondírozott keserűen magában. „Az soha nem hagyja kidobni a jó kövér befőttesüvegeket, mindig valami új finomságot tölt bele télire. No de sebaj, hátha itt is megbúvik még valami finomág, kapirgáljunk csak tovább!”

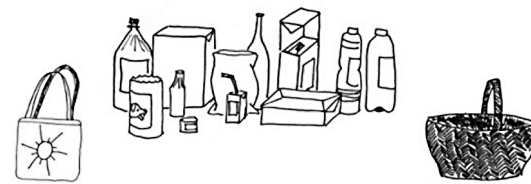
Az üvegtörmelék alatt kiskakas műanyag palackba, sörösdobozokba botlott, félig kiürült festékes tartályokba... A kidobott újságpapír- és kartondobozhalmok, használt ruhák és félbetört téglák,

szárzsebek és gyógyszerhulladékok közül végül is még egy kis íróasztal is előkerült. A kiskakas összevonta (volna, ha lett volna neki) a szemöldökét...

De már nem kukorékolta többé... A gombem higánya, amelyet lenyelt, megtette hatását. A felkelő nap sugarai aranyba vonták a kiskakas tollait.

P2 JÁTÉKOS FELADATOK – A VÁSÁRLÁSRÓL

Vásárolj okosan!

A hulladékhegyek elkerülésének megelőzésének egyik módja az előrelátó, tudatos vásárlás. Ha nem vesztek olyan termékeket, amiből sok hulladék keletkezik, vagy olyan választotok, ami kevesebb szemetet termel, akkor ti magatok is nagyon sokat tesztek a tisztább, egészségesebb környezetért. Ez a játék segít nektek abban, hogy a jövőben könnyebben

felismerjétek, és ki tudjátok választani a környezetbarát termékeket a környezetszennyezők közül.

Gyűjtsetek össze a játékhoz minél több árucikket vagy annak a csomagolását. Ezek a különböző termékek egy képzeletbeli bolt árukészletét fogják alkotni. Ha elég sokféle dolgot szedtetek össze, akkor az összekevert termékeknek lehet egy környezetbarát és egy környezetszennyező változata is. Pl.: egy visszaváltható üveges üdítő és egy eldobható pillepalack. A játékhoz kell még egy bevásárlókosár, egy textilszatyor és egy nejlonzacskó.

Ha minden előkészületet elvégeztetek, akkor kezdődhet a játék. Az első feladat, hogy rakjátok ki az árukat a padokra, és „menjete el” ebbe a képzeletbeli boltba bevásárolni. Válasszatok kezdésként a műanyag zacskó, a textilszatyor és a bevásárlókosár közül. „Vegyetek” olyan termékeket, amelyek szerintetek környezetkímélő csomagolásban vannak. Miután bevásároltatok, magyarázzátok meg döntéseiteket társaitoknak. Ha csapatokat alkottok, versenyezhetek is.

Miután bemutattátok a „vásárolt” termékeket, keressétek meg az egymáshoz tartozó termékpárokat. (üveges üdítő – dobozos üdítő, hajtógázos dezodor – pumpás dezodor stb.) Válasszatok ki és indokoljátok meg, melyik a jobb környezetvédelmi szempontból.

Végül olvassátok el a következő vásárlási tanácsokat! Mielőtt választanátok az igazi boltokban, környezetünk érdekében fogadjátok meg a következőket!

- Vigyetek magatokkal a boltba vászonszatyrot, kosarat, ne fogadjátok el a műanyag zacskót.
- Készítsetek listát arról, amire szükségetek van, és aszerint vásároljatok!

- Válasszatok az egyszerűen, környezetbarát anyagba csomagolt árukat.
- Ha választhattok új vagy újrafeldolgozott termék között, válasszatok az utóbbit.
- Előbb próbáljátok megjavítani a gépeket, ruhaneműket stb., és csak azután vásároljatok újat.
- Ha kevésbé feldolgozott terméket vásároltok nagy kiszerelesben, egyszerű vagy utántöltő csomagolásban, nemcsak pénztárcátok, de környezetetek is jól jár.
- Tartós, jó minőségű, javítható terméket keressetek az eldobható vacakok (pl. az egyszer használatos műanyag szatyrok, palackok, elemek stb.) helyett.
- Levegőpumpás termékeket vegyetek a hajtógázos aeroszolok helyett.
- A kartondobozt ne vigyétek haza, hagyjátok az áruházban.
- Vegyetek sűrítmenyeket, a vizet otthon is hozzá lehet önteni.
- Ne dőljetek be a csábító csomagolásnak, a tartalomra figyeljete!
- Üvegben forgalmazott italokat válasszatok, és ha visszaváltható, váltsátok vissza.
- Vásároljatok olyan árukat, amelyeket nem kell több ezer kilométerről szállítani.
- Ne vegyétek meg azokat a termékeket, amelyekből veszélyes hulladék lesz. Ha nem nélkülözhetők, csak keveset vegyetek belőlük, és minél ritkábban használjátok őket.
- Az ajándék becsomagolása felesleges, inkább dugjátok a hátatok mögé vagy kérjétek meg az ajándékozottat, hogy csukja be szemét egy pillanatra.

Válasszatok ki hármat a felsorolt tanácsok közül, amelyeket a leghamarabb meg tudtok valósítani! Amikor ezek a vállalások már jól mennek, akkor vegyétek elő ismét ezt a listát, és keressetek új célokat!

